

6.2.2025

Itäisen kumppanuuspöydän asialista

Aika	tiistai 4.2.2025 klo 16.30–18.55	
Paikka	Puusepänsali, Liike- ja yrityskeskus Kori, Koritie 2, Villähde (länsiovi 20, B-sisääkäynnin jälkeen oikealla)	
Läsnä	jäsenet	varajäsenet
	Päivä Matias	Tiira Pirjo
	Grönroos Rauno, poistui klo 17.41	Karmaa Matti
	Heinonen Jaana	-
	Lehtovirta Eija	-
	Malm Ville	Töldsepp Lauri
	Kavasvuo Kati	Tavi Sanna
	Nuto Marita	Ruuskanen Siskoanneli
	Suppi Merja	Helin Anitta
	Tiira Matti	Vuontelo Jarkko, saapui klo 16.42
	Mertaranta Pirjo	Niemi Tuija
	Koivunen Kirsi	Karjalainen Teemu
	Tuominen Reijo	Ahola Saara
	Falk Mika	Salonen Risto
	Kuusela Harri	Lukumies Mia
	Koli Tanja	Solsa Maria
Puheenjohtaja	Mika Falk	
Sihteeri/koordinaattori	Tia Mäkinen	

6.2.2025

Asiantuntijat

Kirsi Kujala, kaupunginpuutarhuri, Lahden kaupunki klo 16.40–17.15 (teams)

Jaakko Tikkala, suunnitteluinsinööri, Lahden kaupunki klo 16.40–17.15 (teams)

Ilona Reiniharju, vuorovaikutussuunnittelija, Lahden kaupunki klo 16.40–17.15 (teams)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin läsnäolijat.

3. Edellisen kokousmuistion hyväksyminen

Hyväksyttiin 26.11.2024 kokousmuistio.

4. Asiantuntijaesitys – Lahden leikkialueiden palveluverkkotarkastelu 2026–2035

Kaupunkiympäristön asiantuntijat kaupunginpuutarhuri Kirsi Kujala ja suunnitteluinsinööri Jaakko Tikkala esittelivät (Teams) Lahden leikkialueiden palveluverkon tulevaa tarkastelua. Lahti käynnistää leikkialueiden palveluverkkotarkastelun ja kutsuu kumppanuuspöydät mukaan edustamaan asukasnäkökulmaa. Työ on alkuvaiheessa ja työn edetessä kartoitetaan muun muassa leikkialueiden saavutettavuutta ja kuntoa.

Lahdessa on runsaasti leikkialueita, kaksin verroin verrokkikaupunkeihin nähden. Pienenevät resurssit halutaan kohdentaa määrästä laatuun. Leikkialueita saneerataan ja kehitetään, mutta osaa odottaa lakkauttaminen. Tavoitteena ovat turvalliset ja laadukkaat leikkialueet, joilla on monipuolisesti tekemistä lapsille ja, että taajama-alueella leikkialue löytyy edelleen kävelymatkan päästä.

6.2.2025

Kumppanuuspöydät kävivät asiasta keskustelua ja myös ideoivat esityksen pohjalta. Lisäksi kumppanuuspöydät pohtivat, miten haluavat/voivat olla mukana työn vaiheissa.

Kumppanuuspöydillä on mahdollisuus antaa lausuntonsa palveluverkkomuutosten osalta keväällä.

Esitys ja keskustelu merkattiin tiedoksi ja aineisto toimitetaan eteenpäin suunnittelijoille.

5. Vuoden 2025 toimintasuunnitelma, toimintatilastot ja tapahtumien vuosikello

Toimintasuunnitelma tukee kumppanuuspöytien tehtävien toteuttamista.

Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan toiminnan järjestämisen kannalta oleellisia periaatteita ja linjauksia. Toimintasuunnitelmaluonnos toimittiin joulukuussa sähköpostitse jäsenistöille kommentoitavaksi ja muutosehdotukset toimitettiin sähköpostitse 18.12. mennessä vastuukoordinaattorille. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta päätti hyväksyä päivitetyn toimintasuunnitelman ja kumppanuuspöytien talousarvion kokouksessaan 21.1. (§ 6).

Todetaan, että talousarviossa kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja toimintakulujen lisäksi toimintarahaan, asukkaita ja toimijoita aktivoivaan toimintaan, alueellisen vireyden, elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä paikallistoiminnan tukemiseen.

Toimintatilasto 2024

Kumppanuuspöydät ovat vuoden 2024 aikana tavanneet asukkaita ja toimijoita eri puolilla Lahtea. Kumppanuuspöydät järjestivät 10 Kerro Pois! -tilaisuutta (osallistujamäärä yhteensä 976 hlöä) ja olivat mukana 23:ssa muussa asukastilaisuudessa tai tapahtumassa (osallistujamäärä yhteensä 5 708 hlöä). Yhteisiä tapahtumia ja tempauksia olivat mm. Puistoruokailujen ja Lahen Lavalla Lauletaan -tapahtumasarjan tukeminen, nuorison Älä ragee -tapahtuma, vanhustenviikolla ikäihmisten huomioiminen alueilla eri tavoin, Lahen synttäreiden järjestäminen, alueellinen haaste Kilometrikisassa, Koulutienturvaajatemppaukseen osallistuminen sekä Hyvin Sanottu -keskustelufestivaalien keskustelut: suora asukasvaikuttaminen – onko sille aidosti tilaa?

6.2.2025

Lisäksi pöydät ovat kokoontuneet vuoden aikana kokouksiin, talousarvioseminaariin sekä suunnittelutyöpajaan pohtimaan yhdessä alueellista nykytilaa, yhteisiä tavoitteita, toiminnan painopisteitä ja pöytien tapahtumien vuosikelloja sekä arvioineet omaa toimintaansa. Pöydät ovat ottaneet kantaa erilaisiin alueellisiin suunnitelmiin sekä tehneet esityksiä palveluiden parantamiseksi ja alueiden kehittymiseksi. Lausuntoja annettiin yhteensä 11 kpl, kannanottoja 6 kpl sekä tehtiin yksi aloite. Tiedot julkaistaan myös esitettäväksi materiaaliksi.

Kumppanuuspöydät ovat myös kysyneet tapahtumissa asukkailta lomakekyselyllä luontoposiitiviseen ja kestävään elämäntapaan liittyen. Tulosten valmistuttua ne toimitetaan eteenpäin kaupungin toimijoille raportoitaviksi.

Nykyisten kumppanuuspöytien toimintakausi päättyy 31.5.2025. Uusien jäsenistöjen haku on avoinna lahtelaisille kaupungin verkkosivuilla 3.3.–31.3.2025 seuraavalle kaksivuotiskaudelle 1.6.2025–31.5.2027. Kaupunginhallitus asettaa uudet jäsenistöt kesäkuussa. Nykyisille kumppanuuspöydille tehdään itsearviointikysely kevään aikana.

Kumppanuuspöytä merkitsi asian tiedoksi. Toimintasuunnitelma on asialistan liitteenä.

Tuotiin tiedoksi kumppanuuspöytien työpajoissa tulleet yhteiset kehittämis ehdotukset sekä oman kumppanuuspöydän kirjaukset.

Kumppanuuspöytä sopi alustavasti kevään tapahtumista ja osallistumisista sekä päätti, että loppuvuoden tapahtumat suunnitellaan myöhemmin. Vuosikello toimitetaan muistion mukana kumppanuuspöytien jäsenille sähköpostitse.

6.2.2025

6. Lahden kaupungin vuoden 2025 kaavatyöohjelma

Lahden kaupunginarkkitehti Johanna Palomäki yhdessä kaavasuunnittelijoiden ja vuorovaikutussuunnittelija Juuso Heinämäen kanssa esittelee kumppanuuspöydille vuoden 2025 kaavatyöohjelmaa verkkotilaisuudessa 11.2. klo 17–18.30 (Teams). Kumppanuuspöydille toimitetaan sähköpostitse kaavatyöohjelma.

Hyväksyttiin seuraava toimintatapa kumppanuuspöydän osallistumisesta hankkeiden kuulemiseen vuonna 2025:

1. Kumppanuuspöydän sovitut edustajat (Mika F ja Rauno G) käyvät läpi koordinaattorin kanssa oman suuralueen kaavahankkeet.
2. Valmistellaan ehdotus/listaus niistä alueellisista kaavahankkeista, joista kumppanuuspöytä toivoo kaupunkisuunnittelusta lausuntopyyntöjä tai sen lisäksi asiantuntijaesittelyjä hankkeen kuulemisaikana, mikäli alueellista kaavailtaa ei ole järjestetty sopivana ajankohtana.
3. Ehdotus/listaus toimitetaan kommentoitavaksi sähköpostitse jäsenistölle. Kommentteja toivotaan 23.2. mennessä koordinaattorille. Esitys toimitetaan kaupunkisuunnitteluun tämän jälkeen.
4. Kumppanuuspöytä merkkää tiedoksi huhtikuun kokouksessa tehdyn esityksen/listauksen.

7. Kerro Pois! -tilaisuuksien kehittämisehdotukset

Käytiin läpi Kerro Pois! -toimintamallin kehittämisehdotukset kaikilta kumppanuuspöydiltä ja keskusteltiin aiheesta sekä sovittiin, että asiaan palataan myöhemmin tänä vuonna. Kehittämisehdotukset merkattiin tiedoksi.

6.2.2025

8. Itäisen kumppanuuspöydän kannanotto Kirkonkylän koulun tulevaisuudesta

Tällä hetkellä koetaan, että alueellinen epätasa-arvioinen palveluiden heikentäminen ja mahdollinen Kirkonkylän koulun alasajo sekä ei lakisääteisen toiminnan karsiminen on kohdentumassa liikaa lapsiin, nuoriin ja perheisiin Kirkonkylän alueella. Kumppanuuspöydän jäsenistön edustajien kanssa on valmisteltu kannanottoluonnos, joka käsitellään ja muokataan kokouksessa.

Itäinen kumppanuuspöytä päätti kannanoton antamisesta kokouksessaan. Kannanotto osoitettiin sivistyslautakunnalle ja kaupunginvaltuustolle. Kannanottoluonnokseen tehdään vielä teknisiä korjauksia ja päivityksiä, jonka jälkeen se lähetetään jäsenistölle tarkastettavaksi ennen sen toimittamista kaupungin kirjaamoon. Kannanotto liitetään muistion liitteeksi.

9. Periaatepäätös lasten, nuorten ja perheiden puistoruokailujen tukemisesta vuonna 2025

Lahden kaupunki on järjestänyt vuosien 2022, 2023 ja 2024 vähävaraisten lasten, nuorten ja perheiden puistoruokailuja yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Viime vuonna puistoruokailuja järjestettiin viidellä Lahden eri alueella: Ahtialassa, Mukkulassa, Kärpäsessä, Launeella ja Rakokivessä. Suunnitelmissa olisi, että vuonna 2025 puistoruokailu järjestettäisiin edellisvuoden tapaan 1 krt/viikko jokaisella aiemmin mainitulla alueella 3 viikon ajan kesäkuussa. Lahden seurakunnat on tehnyt periaatepäätöksen olla tukemassa ja toteuttamassa puistoruokailuja.

Päätös puistoruokailujen rahoituksesta ja toteuttamisesta käsitellään helmikuun 2025 sivistyslautakunnassa.

Kumppanuuspöydille esitetään halukkuutta olla tukemassa puistoruokailua siten, että pöydät osallistuisivat tasapuolisesti itse ruokajakopalvelukustannuksiin ja ruokailujen markkinointiin koko Lahdessa. Kustannus kumppanuuspöydille osallistumisesta noin 1000 euroa/pöytä.

6.2.2025

Hyväksyttiin periaatepäättös vähävaraisten lasten ja perheiden puistoruokailuun osallistumisesta, taloudellisesta tuesta (1000 euroa), mikäli tapahtumat toteutetaan vuonna 2025.

10. Periaatepäättös nuorten mopopajan perustamisen tukemisesta

Lahden nuorisopalveluiden tavoitteena olisi käynnistää yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa nuorten mopopajatoiminta. Toiminnalla tarjottaisiin nuorille matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jossa he voivat kehittää teknisiä taitojaan, osallistua yhteisölliseen toimintaan ja oppia vastuullista ajoneuvon huoltoa.

Mopopajatoimintalla halutaan myös luoda nuorille turvallinen ja yhteisöllinen toimintaympäristö, jossa he voivat huoltaa ja korjata omia ajoneuvojaan sekä oppia uutta ohjaajien tukemana. Osana toimintaa perustetaan nuorten suunnitteluryhmä, joka osallistuu pajatoiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun. Tällä hetkellä on etsitty toimitiloja, jotka soveltuisivat käyttöön. Toimitila kalustetaan kierrätyshuonekaluilla ja käynnistetään aluksi muutenkin pienimuotoisesti kokeilemalla.

Käytännön toiminnan tuottamista ja ohjaamistoimintaa olisi tarkoitus tehdä yhdessä alueen nuorten parissa toimivien tahojen, kuten seurakunnan, yhdistysten ja kunnan nuorisotyön kanssa. Mikäli toiminta saadaan käynnistettyä, tarvitsee se taloudellista tukea niin materiaaleihin, ohjaamiseen, vuokraan kuin muihin juokseviin kuluihin.

Kumppanuuspöytä kävi asiasta keskustelua ja päätti toiminnan tukemisesta 2000 eurolla ehdollisena, mikäli toiminta käynnistyy vuonna 2025.

11. Tuki ja kumppanuus

- Eläkeliiton Lahden yhdistykseltä saapui 2.12.2024 anomus tuesta Lahen lavalla lauletaan -yhteislaulutilaisuuksien esittämiseksi Kino liriksessä 16.-20.12.2024. Itäisen kumppanuuspöydän sähköisellä hyväksynnällä tuettiin 200 eurolla maksuttomien näytösten esittämistä joulukuussa. Toivottiin, että video olisi myös katsottavissa myös

6.2.2025

verkossa. Video on katsottavissa YouTubessa:

<https://youtu.be/jYiEgzHEp44?si=Kli7o8BDJa9Qm9dA>

Merkattiin tiedoksi tuki ja kumppanuus.

- Lions Club Nastola/Helmet ry:ltä on saapunut 4.1.2025 sähköpostitse anomus tapahtumakumppanuudesta ja tuesta ikäihmisten Bingo -tapahtumien järjestämiseksi vuonna 2025 palvelukeskus Linnunlaulussa ja Bedan pirtissä. Kumppanuuspöydälle tarjotaan mainostilaa 400 eurolla. Päättiin kumppanuudesta ja ostetaan näkyvyyttä 400 eurolla tapahtumamarkkinoinnista.
- Rakokiven vanhempaintoimikunnalta on saapunut 27.1.2025 sähköpostitse anomus tapahtumakumppanuudesta ja tuesta Rakokiven talvirieha -tapahtuman järjestämiseksi 2.3. Urheilukeskuksen mäessä ja alueella. Päättiin kumppanuudesta ja ostetaan näkyvyyttä 200 eurolla tapahtumamarkkinoinnista.
- Uudenkylän Salpa ry:ltä on saapunut 30.1.2025 sähköpostitse anomus tapahtumakumppanuudesta ja tuesta 26.4. lastenteatteritapahtuman järjestämiseksi Uudenkylän seurantalolla. Teatteriesitys on erityisesti suunnattu lapsiperheille. Tapahtumalla tuetaan itäisen alueen lasten ja nuorten kehitystä sekä yhteisöllisyyttä ja kaikenikäisiä perheitä, 'lapsesta vaariin'. Kumppanuuspöydälle tarjotaan mainostilaa 500 eurolla. Lapsille tapahtuma on maksuton. Aikuisille on pieni maksu kulujen kattamiseksi. Päättiin kumppanuudesta ja ostetaan näkyvyyttä 500 eurolla tapahtumamarkkinoinnista.

12. Saapuneet ja lähteneet asiakirjat

1. Lahden kumppanuuspöytien toimintasuunnitelmaluonnos hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnalle 13.1.2025; lähetetty asianhallintajärjestelmässä
2. Lahden hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan pöytäkirjaote 21.1.2024 § 6:
Lahden kumppanuuspöytien toimintasuunnitelma 2025

6.2.2025

3. Eläkeliiton Lahden yhdistys anomus tuesta Lahen lavalla lauletaan - yhteislaulutilaisuuksien esittämiseksi Kino liriksessä 16.-20.12.2024; saapunut sähköpostitse 2.12.2024
4. Päijät-Hämeen Viestikilta ry:n selvitys Jamboree On Air -tapahtumasta; saapunut sähköpostitse 4.12.2024
5. Lions Club Nastola/Helmet ry anomus tuesta ikäihmisten bingojen järjestämiseksi vuonna 2025; saapunut sähköpostitse 4.1.2025
6. Nastola-seura ry:n selvitys vuoden 2024 tapahtumista; saapunut sähköpostitse 7.1.2025
7. Rakokiven vanhempaintoimikunnan anomus tuesta Rakokiven talvirieha -tapahtuman järjestämiseksi; saapunut sähköpostitse 27.1.2025
8. Uudenkylän Salpa ry:n anomus tuesta lastenteatteriesityksen järjestämiseksi perheille; saapunut sähköpostitse 30.1.2025

Saapuneet lausuntopyynnöt: -

13. Kumppanuuspöydän aloitteet ja esitykset

-

14. Muut asiat

1. Kumppanuuspöytien videot ja jäsenhaku 3.-31.3. lahti.fi/kumppanuuspoydat
 - jäsenvideoita toivotaan toiminnan markkinoimiseksi
 - haku ja valintaperusteet tiedotettiin
2. Osallistuvan budjetoinnin teemojen mukaisia ideoita voi jättää OmaLahti.fi 9.2. asti.
3. Toimintarahen käyttö vuonna 2024; kumppanuuspöytä pysyi budjetissa
4. Hallintosäännön muutoksella kokouspalkkiot maksetaan neljännesvuosittain; matkakulukorvaukset maksetaan edelleen puolivuositain
5. Luontoposiitivisuuden edistämisen yhteiset toimenpiteet 2025
 - Niittysiemenpussien jakaminen tapahtumissa
 - Pöntöin alue: Linnunpönttötalkoot alueilla; selvitetään Uudenkylän Salvan suunnitelmat talkoiden osalta ja ehdotetaan yhteistyötä pönttöjen rakentamiseksi

6.2.2025

- luontoretket maahanmuuttajille eri alueilla; selvitetään, olisiko ympäristöpalveluista halukkuutta järjestää Nastolan alueella; kumppanuuspöydälle ei itsellä resursseja järjestää, mutta tuetaan, mikäli järjestetään
 - vieraslajitalkoot; selvitetään, onko asukasyhdistyksillä kiinnostusta järjestää esim. Nastola-viikolla; mm. Marita N halukas olla mukana
 - Miljoona roskapussia kampanja; osallistutaan talkoilla, mikäli tietoja kerätään
6. Kestävän liikkumisen vuoden yhteiset toimenpiteet 2025
- Kestävän liikkumisen arvonta/kyselylomake tapahtumiin
 - Kerro Pois! -tilaisuuksiin liikkumisteemat/valmiita kysymyksiä
 - Liukuesteiden jakaminen vanhustenviikolla (n. 780 €/pöytä)
 - Alueellinen haaste Kilometrikisassa; itäisen alueen kapteeniksi ehdotetaan Mika Falk
7. Lahti 120 v tapahtumat eivät vielä selvillä; ehdotettiin uuden vuoden valoshown uusimista
8. Nastola-viikon (2.5.–11.5.) kokoaminen ja kysely yhdistyksille
- kumppanuuspöydän järjestämät tapahtumat viikolla: Aurinkolinna 100 v - historiaesitys, Rakokivi-Kirkonkylän roskakävely
 - Rakokiventien rakentaminen alkaa toukokuussa; halukkaita olemaan mukana kertomassa asukkaille urakasta jossain tapahtumassa
9. Menneet tapahtumat
- Lahden joulukylä ti 17.12.
10. Tulevat tilaisuudet ja tapahtumat
- Kariston asukastilaisuus to 13.2. klo 17–19 koululla; mukana Tia, Harri, Tanja, Mika?, muita?
 - Kariston talvitapahtuma la 15.2. klo 11–14 koululla; Kerro Pois! -karkkia ja keskustelua sekä info- ja toimintapiste sisällä; Järjestäjänä Joutjärven seurakunta; mukana Tia, Mika, Harri, Pirjo, Marita, muita?
 - Kumppanuuspöytien puheenjohtajien palaveri ti 18.2. klo 16.30–18.30 kaupungintalon tornisalissa
 - Keskustelutilaisuus tulevista suunnitelmista Kirkonkylän koulun osalta to 20.2. klo 17.30 koululla; ketkä olisivat menossa?

6.2.2025

- Kirkonkylän talvirieha su 2.3. klo 11–14 Kirkonkylän koululla; järjestetään yhdessä Lions Club Nastolan kanssa; Kerro Pois! -kahvia ja keskustelua, sekä lelujen vaihtopiste ja ilmaisten satujen päivä yhteistyössä Finlandia Kirjan ja Nastolan kirjaston kanssa; mukana Tia, Marita, Jaana, Matti ja Pirjo T, Teemu? muita?
- Kumppanuuspöydät teltalla kauppatorin markkinoilla ke 5.3. klo 9–13 kerrotaan kumppanuuspöydistä ja hausta; mukaan Pirjo , muita?
- Lahti Host City -tapahtumaexpo Sibeliustalon puusepäsali ke 5.3.2025 klo 11–18 tapahtumajärjestäjille kuin muille tapahtumamahdollisuuksista kiinnostuneille yrittäjille (ohjelma); kumppanuuspöytien piste klo 13.30–17; mukaan Harri, muita?
- Kiinnostaako paikallistoiminta ja vaikuttaminen? -info Lahden kumppanuuspöydistä ke 12.3. klo 17.00–17.45 (Teams); linkki julkaistaan OmaLahti.fi-sivulla, verkkosivuilla ja somessa; haluatko tulla mukaan kertomaan pöytäsi toiminnasta?

15. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Päätettiin kokous. Seuraava kokous to 3.4.2025.

Liite

1. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan pöytäkirjaote 21.1.2025 § 6
2. Lahden kumppanuuspöytien toimintasuunnitelma 2025
3. Itäisen kumppanuuspöydän kannanotto Kirkonkylän koulun tulevaisuudesta sekä kaupungin talouden tasapainottamisesta koskien lasten ja perheiden palveluita

Allekirjoitukset

Mika Falk

puheenjohtaja

Tia Mäkinen

sihteeri

Lahden kaupunki, Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta, 21.01.2025

§ 6

Lahden kumppanuuspöytien toimintasuunnitelma 2025

252/00.01.02.01/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Osallisuuskoordinaattori Tia Mäkinen, p. 044 769 8695

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Granqvist Tiina

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta päättää hyväksyä Lahden kumppanuuspöytien toimintasuunnitelman 2025 sekä valtuuttaa osallisuuskoordinaattorit tekemään toimintasuunnitelmaan teknisiä korjauksia ja tarkistuksia tarvittaessa.

Samalla hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2025 talousarviossa Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen Osallisuuden ja tiedon vastuualueen määrärahan vuodelle 2025 (KV 25.11.2024 § 123). Hyvinvoinnin ja

vapaa-ajan lautakunta päättää kokouksessaan osana osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön käyttösuunnitelmaa kumppanuuspöytien talousarvion. Talousarviossa kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja toimintakulujen lisäksi toimintarahaan, jotka kohdistuvat asukkaita ja toimijoita aktivoivaan toimintaan sekä paikallistoiminnan tukemiseen.

Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen on oltava päämääränä kunnan kaikessa toiminnassa. Kuntalain § 1 mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kaupunginvaltuusto päätti 9.11.2020 § 91 Lahden osallisuus- ja lähidemokratiamallin. Nykyisten kumppanuuspöytien toimintakausi päättyy 31.5.2025. Uusien jäsenistöjen haku on avoinna lahtelaisille kaupungin verkkosivuilla 3.3.–31.3.2025 seuraavalle kaksivuotiskaudelle 1.6.2025–31.5.2027. Kaupunginhallitus asettaa uudet jäsenistöt kesäkuussa.

Kumppanuuspöytien toiminnan tarkoituksena on kehittää tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen, toimijoiden, kuntalaisten, päättäjien ja kaupunkiorganisaation kanssa asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä edistää paikallista toimintaa, yhteistyötä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. Kaupunki pyrkii lisäämään asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamaan vaikutuskanavien ja lähidemokratian kehittämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa hallintotapaa, jossa asukkaiden kannanotot ja palautteet otetaan päätöksissä ja linjauksissa huomioon.

Toimintasuunnitelma tukee kumppanuuspöytien tehtävien toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan toiminnan järjestämisen kannalta oleellisia periaatteita ja linjauksia. Kumppanuuspöytien toimintasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa ja mahdolliset muutokset viedään pöytien hyväksyttäväksi. Liitteenä olevaan toimintasuunnitelmaan on tehty tarkennuksia, korjauksia ja päivityksiä (keltaisella).

Toimintasuunnitelmaluonnos lähetettiin kommenteille kaikille jäsenistöille joulukuussa. Kumppanuuspöytien edustajat kommentoivat suunnitelmaa ja painopisteitä 18.12.2024 mennessä sähköpostitse.

Toimintasuunnitelma on voimassa 21.1.2025 alkaen.

Kumppanuuspöytien talousarvio on voimassa lautakunnan vahvistettua osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön käyttösuunnitelman.

Toiminnan kehittäminen ja muutokset toimintamalliin

Kevään 2024 aikana Lahden lähidemokratiamallia arvioitiin kaupungin toteuttamana ja näkemyksiä saatiin laajasti eri kohderyhmistä vajaan kahden toimintakauden perusteella. Arvioinnin tuloksia hyödynnettiin toimintamallin kehittämisessä ja muutosesityksessä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 7.10.2024 § 102 seuraavat muutokset nykyiseen lähidemokratiamallin toimintarakenteeseen seuraavalle toimintakaudelle:

1. Suuralueet

Keskusta-alueeseen liitetään Teivaan satama-alue ja Ankkurin alue, joka rajautuu Niemenkatuun, Lahdenkatu/Saimaankatuun ja pohjoispuolella Ruoriniemenkatuun.

2. Jäsenmäärät ja -rakenne, varajäsenjärjestelmä

Avoimella hakumenettelyllä valitaan 20 jäsentä per pöytä ilman varajäsenjärjestelmää.

3. Luottamushenkilöpaikat

Kaupungin luottamushenkilöille ei ole ns. määräpaikkoja, mutta luottamushenkilöt voivat edelleen hakea jäsenyyttä asuinalueensa toimikunnasta.

Lisäksi toimintaa kehitetään palautteiden ja kokemuksen perusteella. Kumppanuuspöydät arvioivat kauttaan itsearviointikyselyllä kevään 2025 aikana.

Toimintatilasto 2024

Kumppanuuspöydät ovat vuoden 2024 aikana tavanneet asukkaita ja toimijoita eri puolilla Lahtea. Kumppanuuspöydät järjestivät 10 Kerro Pois! -tilaisuutta (osallistujamäärä yhteensä 976 hlöä) ja mukana 23:ssa muussa asukastilaisuudessa tai tapahtumassa (osallistujamäärä yhteensä 5 708 hlöä). Yhteisiä tapahtumia ja tempauksia olivat mm. Puistoruokailujen ja Lahen Lavalla Lauletaan -tapahtumasarjan tukeminen, nuorison Älä ragee -tapahtuma, vanhustenviikolla ikäihmisten huomioiminen alueilla eri tavoin, Lahen synttäreiden järjestäminen, alueellinen haaste Kilometrikisassa, Koulutienturvaajatempaukseen osallistuminen sekä Hyvin Sanottu -keskustelufestivaalien keskustelut: suora asukasvaikuttaminen – onko sille aidosti tilaa?

Lisäksi pöydät ovat kokoontuneet vuoden aikana kokouksiin, talousarvioseminaariin sekä suunnittelutyöpajaan pohtimaan yhdessä alueellista nykytilaa, yhteisiä tavoitteita, toiminnan painopisteitä ja pöytien tapahtumien vuosikelloja sekä arvioineet omaa toimintaansa.

Pöydät ovat ottaneet kantaa erilaisiin alueellisiin suunnitelmiin sekä tehneet esityksiä palveluiden parantamiseksi ja alueiden kehittymiseksi. Lausuntoja annettiin yhteensä 11 kpl, kannanottoja 6 kpl sekä tehtiin yksi aloite.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: Lahden kumppanuuspöydät (kumppanuuspoydat@lahti.fi)

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta

Päätöspäivämäärä 21.01.2025 § 6

Ote tiedoksi: Tia Mäkinen, Sanna Virta, Maikki Suhonen, Heikki Turunen,
Pia Haverinen

Lahden
KUMPPANUUSPÖYDÄT

Lahden kaupunki
Sivistyksen palvelualue
Osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö

LAHDEN KAUPUNGIN KUMPPANUUSPÖYTÄN TOIMINTASUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	2
1 KUMPPANUUSPÖYTIEN TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT.....	2
1.1 Arvopohja ja toimintaa ohjaavat linjaukset	4
1.2 Kulttuuri- ja paikallisidentiteetti	4
2 KUMPPANUUSPÖYTIEN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT	5
2.1 Kumppanuuspöytien visio	6
2.2 Vuoden 2025 päätavoitteet	7
2.3 Toiminnan painopisteet.....	7
2.4 Lausuntojen ja kannanottojen antaminen	8
2.5 Alueellinen yhteistyö	9
2.6 Lähidemokratian kehittäminen Lahden kaupungissa	9
3 TOIMINNAN SUUNNITTELU JA JÄRJESTÄMINEN.....	10
3.1 Kumppanuuspöytien tehtävien toteuttaminen	10
3.2 Toiminnan hallinnointi ja koordinointi	10
3.3 Toiminnasta tiedottaminen ja viestintä	11
3.4 Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen sekä niiden mahdollistaminen	12
4 YHTEISTYÖ.....	12
4.1 Yhteistyö palvelu- ja vastuualueiden sekä toimielinten kanssa	12
4.2 Yhteistyöstä toisen ja kolmannen sektorin kanssa.....	12
4.3 Yritysyhteistyö.....	13
4.4 Muut yhteistyötahot	13
5 MÄÄRÄRAHA JA TALouden KÄYTTÖSUUNNITELMA.....	13
6 TOIMINNAN SEKÄ PALVELUIDEN LAADUNARVIOINTI JA SEURANTA.....	14
LIITE 1	15

Johdanto

Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen on oltava päämääränä kunnan kaikessa toiminnassa. Kuntalain¹ mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kaupunginvaltuusto päätti 9.11.2020 § 91 Lahden uuden osallisuus- ja lähidemokratiamallin. Lähidemokraattiseksi toimintamalliksi päätettiin kumppanuuspöydät, toimikunnat. Kumppanuuspöytiä perustettiin sivistyksen palvelualuejakoa mukaillen neljälle suuralueelle, pohjoiselle, eteläiselle, itäiselle sekä keskusta-alueelle.

Kumppanuuspöytien toiminnan tarkoituksena on kehittää tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen, toimijoiden, kuntalaisten, päättäjien ja kaupunkiorganisaation kanssa asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä edistää paikallista toimintaa, yhteistyötä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. Kaupunki pyrkii lisäämään asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamaan vaikutuskanavien ja lähidemokratian kehittämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa hallintotapaa, jossa asukkaiden kannanotot ja palautteet otetaan päätöksissä ja linjauksissa huomioon.

Tämä toimintasuunnitelma tukee kumppanuuspöytien tehtävien toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa ohjeistetaan toiminnan järjestämisen kannalta oleellisia periaatteita ja linjauksia.

Toimintasuunnitelma on voimassa 21.1.2025 alkaen ja sen saatua lainvoiman. Kumppanuuspöytien talousarvion vuodelle 2025 vahvistaa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta osana osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön talousarviota. Toimintasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Toiminnan kehittäminen vaatii tarkistuksia ja muutoksia toiminnan sisällöllisten, määrällisten ja laadullisten tekijöiden osalta. Näin varmistetaan toiminnan laatu, jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Kaupunginvaltuusto² teki muutoksia toimintamallin rakenteisiin toimintakaudesta 2025-2027 alkaen. Muutosten osalta toimintasuunnitelmaa päivitetään.

1 Kumppanuuspöytien toiminnan lähtökohdat

Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain³ säännösten mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi⁴ muutetun Lahden kaupungin hallintosäännön sekä päätti⁵ neljän alueellisen toimikunnan, kumppanuuspöydän perustamisesta vuonna 2021, jäsenmäärän, tehtävät sekä muut reunaehdot. Kaupunginhallitus⁶ päätti kumppanuuspöytien aluerajoista.

¹ Kuntalaki 5 luku § 22

² Kaupunginvaltuusto 7.10.2024 § 102

³ Kuntalaki 50 § 1 mom. (1068/2008) ja 2 mom.

⁴ Kaupunginvaltuusto 16.8.2021 § 76

⁵ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

⁶ KH 5.6.2023 § 209

Kumppanuuspöytien koordinoinnista ja tehtävien edistämisestä vastaa sivistyksen palvelualueen, osallisuuden ja tiedon vastuualueen, osallisuus ja hyvinvointi - palveluyksikkö.

Kaupunginvaltuusto⁷ on päättänyt seuraavista reunaehdoista toiminnan perustamiseksi:

- kumppanuuspöydät rakennetaan esityksen mukaisesti kutsumalla kumppaneita alueella toimivista yhdistyksistä, järjestöistä, oppilaitoksista, yrityksistä, seurakunnista ja asukkaista,
- asukkaille ja toimijoille avataan mahdollisuus esittää halukkuutensa kumppanuuspöydän jäseneksi avoimella haulla
- kumppanuuspöydät ja niiden jäsenistöt asetetaan kaupunginhallituksessa kahdeksi vuodeksi kerrallaan,
- kumppanuuspöytien jäsenistöt valitsevat keskuudestaan puheenjohtajat toimikaudeksi,
- kumppanuuspöytien poliittinen edustus perustuu vapaaehtoisuuteen siten, että luottamushenkilöt voivat ilmoittaa halukkuutensa jäsenyyteen asuinalueensa toimikuntaan,
- kumppanuuspöytiin voidaan valita vähintään 10 ja enintään 15 jäsentä ja varajäsentä,
- kumppanuuspöytiin tulee varata kaksi määräpaikkaa kaupungin luottamushenkilöille sekä kokoonpanossa on huomioitava mahdollisimman hyvin tasapuolisuus ja edustavuus,
- kaupunginhallitus päättää jäsenistöt, tarkemmat tehtävät ja määrittää kumppanuuspöytien toimivallan asettaessaan toimikunnat.

Kumppanuuspöytiä perustettiin⁸ sivistyksen palvelualuejaon mukaisesti kolmelle suuralueelle, pohjoiselle, eteläiselle ja itäiselle sekä lisäksi keskusta-alueelle. Kaupunginvaltuusto päätti⁹ toimintakaudesta 2025–2027 alkaen muuttaa keskustan suuraluetta. Keskustan alueeseen liitetään Teivaan ja Ankkurin satama-alueet sekä Ankkurin asuinalue.

Kaupunginvaltuusto päätti, että kumppanuuspöytiin haetaan avoimella haulla asukas-, yhdistys-, yritys-, oppilaitos- ja yhteisöedustajia 20 jäsentä jokaiseen toimikuntaan kahden vuoden toimikaudeksi (31.5.2027 asti). Jäsenpaikat ovat henkilökohtaisia. Jäsenhaku kumppanuuspöytiin toteutetaan maaliskuussa 2025 toimikaudelle 1.6.2025–31.5.2027.

Kumppanuuspöydissä ei jatkossa ole kaupungin luottamushenkilöille määräpaikkoja, mutta luottamushenkilöt voivat edelleen hakea jäsenyyttä asuinalueensa toimikunnasta. Jäsenyys perustuu vapaaehtoisuuteen. Kumppanuuspöytien toiminnassa pidetään edelleen tärkeänä kumppanuutta ja vuoropuhelua päättäjien sekä nuorisovaltuuston kanssa. Nuorisovaltuusto voi esittää edustajansa edelleen kumppanuuspöytiin.

Kaupunginvaltuusto¹⁰ päätti vuoden 2025 talousarviossa Lahden kaupungin osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön määrärahan vuodelle 2025. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta vahvisti käyttösuunnitelman tammikuun kokouksessaan. Talousarviossa

⁷ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

⁸ KH 8.2.2021 § 61

⁹ Kaupunginvaltuusto 7.10.2024 § 102

¹⁰ Kaupunginvaltuusto 25.11.2024 § 123

kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja yhteistoimintakuluihin sekä toimintarahaan.

1.1 Arvopohja ja toimintaa ohjaavat linjaukset

Lahden kaupungin strategia¹¹, kaupunginhallituksen, hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan, osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön sekä osallisuus- ja lähidemokratiamallin linjaukset määrittävät lakien lisäksi reunaehdot kumppanuuspöytien toiminnalle ja tavoitteille. Alueellisen toiminnan lisäksi kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti sekä tukevat osaltaan kaupungin toimintaa suuralueillaan. Kumppanuuspöytien toiminnassa hyödynnetään Nastolan aluejohtokunnasta saatuja hyviä oppeja ja toimintamalleja sekä muiden kuntien kumppanuuspöytien hyviä käytänteitä.

Kumppanuuspöytien toimintaa ohjaavat kaupungin strategisten arvojen (avoimesti, vastuullisesti, yhdessä) lisäksi yhdenvertaisuus, asukaslähtöisyys, yhteisöllisyys, kestävä kehitys sekä luontopositiivisuus ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen.

Toiminnalla halutaan edistää asukkaiden ja toimijoiden aktiivisuutta, yhteisöllisyyttä, osallisuutta, hyvinvointia, paikallisidentiteettiä sekä asuinympäristön viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä alueilla.

Kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan lähellä asukasta. Yhteistyö kaupungin palvelu- ja vastuualueiden, päättäjien, toisen ja kolmannen sektorin, alueellisten verkostojen ja yritysten kanssa on avainasemassa tehtävien toteuttamisessa. Talouden määrärahat luovat raamit sekä toiminnan mahdollisuudet pitkäjänteiselle kehittämiselle. Toimintaa suunnitellaan laajempi kokonaisuus ja pitkän tähtäimen tavoitteet huomioiden.

Kumppanuuspöydät vahvistavat osaltaan alueita vireinä ja osallistuvina kaupunginosina sekä maaseutualueiden yhteisöllisyyden lisäarvoa tuovina aktiivisina alueina. Erityisesti lasten, nuorten ja perheiden sekä ikäihmisten palvelut ja tapahtumat huomioidaan vuosittain. Alueiden vireyttä, elinvoimaisuutta sekä paikallistoimintaa lisäävät toimenpiteet huomioidaan myös suunnittelussa.

1.2 Kulttuuri- ja paikallisidentiteetti

Kulttuuri-identiteetti on aina sidoksissa aikaan ja persoonaan, joka pohtii suhdettaan menneeseen nykyhetkessä. Kulttuurisen identiteetin rajat eivät ole pysyviä, vaan toimintaympäristön muutokset synnyttävät uudenlaisia identiteettejä. Professori ja kirjailija James A. Banks on identifioinut kuusi kulttuuria muovaavaa pääelementtiä, joista yksi on kulttuurinen tietoisuus. Tällä tarkoitetaan tietoisuutta omasta ryhmästä ja sen erottuvuudesta muista ryhmistä samassa yhteiskunnassa.

Kulttuuritutkija Stuart Hall on kirjassaan Identiteetti (1999) sanonut kulttuuri-identiteetin olevan jatkuvan muutoksen alla. Se juontaa menneisyydestämme, mutta suuntaa tulevaisuuteen. Se koostuu jaetuista kokemuksista, yhteisestä menneisyydestä. Kulttuuria voidaan kuvailla myös välineeksi, jonka avulla arvoja voidaan ilmentää sekä ihmisten välinen kommunikointi ja yhteisymmärrys tehdään mahdolliseksi. Kulttuuri koostuu niin

¹¹ Kaupunginvaltuusto 14.3.2022 § 35

sanotusti monista osatekijöistä. Kulttuuri on ihmisryhmien keino ymmärtää todellisuutta. Kulttuurissa ihmiset samaistuvat toisiinsa¹².

Paikallisidentiteetti rakentuu alueen asukkailla erilaisista asioista. Lahteen on muutettu eri aikoina niin Karjalasta, Savosta kuin muualtakin Suomesta. Lahtea muovaa tänä päivänä myös Nastolan alueen paikallishistoria, perinteet ja kulttuuri. Lahtelaisuus nähdään arvona ja tietoisuutena omasta yhteisöstä.

2 Kumppanuuspöytien tavoitteet ja tehtävät

Kunnan tehtävä on kuntalain 1 §:n mukaan edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia. Asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen on oltava päämääränä kunnan kaikessa toiminnassa. Kuntalain 5 luku 22 § mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnanvaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista esimerkiksi järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Toiminnalla tavoitellaan:

- läpinäkyvyyden, sosiaalisen liikkuvuuden ja kansalaistietoisuuden lisäämistä
- asukkaiden tarpeiden tehokasta ja paikallista huomioimista päätöksenteossa (ensikäden tieto parhaista käytännöistä ja haasteista)
- luottamuksen lisääntymistä ja epähierarkisempaa kohtaamista
- eri toimijoiden yhteistyön, ymmärryksen ja dialogin vahvistumista

Lahden kaupunkistrategian sekä Lahti-Nastola -yhdistymissopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti kaupunki pyrkii lisäämään asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä mahdollistamaan vaikutuskanavien ja lähidemokratian kehittämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa hallintotapaa, jossa asukkaiden kannanotot ja palautteet otetaan päätöksissä ja linjauksissa huomioon.

Lahden kaupunginvaltuusto¹³ määrittä kumppanuuspöydille asetetut tehtävät seuraavasti:

- 1) antaa lausuntonsa tai kannanottonsa eri hallintokuntien tekemistä toimialueita koskevista merkittävistä suunnitelmista,
- 2) käydä vuoropuhelua ja osallistua esimerkiksi toimialueiden palveluiden kehittämiseen, ideointiin, määrärahojen kohdentamiseen,
- 3) säästökohteiden valintaan ja päätöksentekoon kaupungin taloutta koskien yhdessä eri hallintokuntien sekä kaupungin yksiköiden kanssa,
- 4) järjestää ja mahdollistaa paikallisia asukastilaisuuksia, kansalaisten kuulemistilaisuuksia ja foorumeita toimialueellaan yhdessä kaupunkiorganisaation kanssa,
- 5) tehdä esityksiä kaupunginhallitukselle ja lautakunnille toimialueensa palvelujen toimivuuden, saatavuuden ja laadun kehittämiseksi,

¹² Kulttuuri-identiteetti ja kasvatus, Suomen kulttuuriperintökasvatuksen julkaisuja 8, Suomen kulttuuriperintökasvatusseura 2014

¹³ Kaupunginvaltuusto 9.11.2020 § 91

- 6) edistää toimialueiden yhteisöllisyyttä, viihtyisyyttä, alueellista kehittämistä ja kulttuuria.

Kumppanuuspöytien tehtävät kirjataan verkkosivuille selkokielisesti.

Kumppanuuspöytien (toimikuntien) toiminnan tarkoituksena on kehittää tiiviissä yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen, toimijoiden, kuntalaisten, päättäjien ja kaupunkiorganisaation kanssa asukkaiden hyvinvointia ja alueiden elinvoimaa sekä edistää paikallista toimintaa, yhteistyötä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. Kaupunki vahvistaa kumppanuutta eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa alueellisessa kehittämisessä. Toimikunta ei ole päätösvaltainen, mutta sillä on toimintarahaa tehtävien toteuttamiseen sekä paikallis- ja asukastoiminnan tukemiseen. Kumppanuuspöydät perustuvat vastavuoroiseen ja luottamukseen perustuvaan vuorovaikutussuhteeseen sekä tiiviiseen yhteistyöhön. Pöydät tukevat perinteistä päätöksentekoa ja toiminta on epäpoliittista.

Kumppanuuspöytien tavoitteena on vahvistaa lähidemokratiaa (kts. Liite1) ja asukasosallisuutta Lahden kaupungissa. Lahden kaupungin ja alueen toimijoiden kesken pyritään kehittämään yhteistyötä sekä mahdollistamaan monipuolista toimintaa sekä palveluita alueella.

Kumppanuuspöydät pyrkivät toimimaan aktiivisesti yhteisöllisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia vahvistaen. Tavoitteena on myös Lahden kaupungin työllisyyden sekä elinkeinoelämälle myönteisten toimintaedellytysten edistäminen erilaisin toimenpitein ja kannanotoin. Kumppanuuspöytien vahvuuksia pyritään hyödyntämään käytännön toiminnassa. Kaupungin maaseutu- ja kyläalueet tuovat lisäarvoa ja mahdollisuuksia niin elinkeinoelämän kuin asukkaiden näkökulmastakin.

Kumppanuuspöytien ensimmäiset toimintavuodet ovat olleet toimintamallien ja yhteistyön rakentamista sekä Kerro Pois! –vuorovaikutusmallin kokeilua eri muodoissa asuinalueilla ja tapahtumissa. Kumppanuuspöydät ja alueet ovat erilaisia, ja niiden tarpeet ja toimintakulttuurit vaihtelevat. Toimintakulttuurien yhteensovittaminen huomioidaan suunnittelussa. Yhteistyö on ollut tärkeää ja välttämätöntä kaupungin kehittämiseksi niin alueellisesti kuin kaupunkiorganisaation kanssa. Toimintaa ja osallisuutta tullaan arvioimaan säännöllisesti. Tietoa hyödynnetään osallisuustyön ja lähidemokratian kehittämisessä.

2.1 Kumppanuuspöytien visio

Hyvinvointia, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä edistävä asukkaiden lähivaikuttamisen toimintamalli Lahdessa.

2.2 Vuoden 2025 päätavoitteet

1. Vakiinnutetaan asukasosallisuuden ja lähidemokratian toimintamalli, alueelliset kumppanuuspöydät, sekä edistetään oman alueen asukasosallisuutta
2. Vahvistetaan toiminnan vaikuttavuutta kaupungissa sekä määritellään toimintatapa ja lupaus asukkaille kerätyn paikallistiedon raportoimiseksi ja eteenpäin viemiseksi
3. Ylläpidetään vuoropuhelua, verkostoitumista ja viestintää sekä vahvistetaan yhteistyötä alueellisesti, kaupungin eri yksiköiden, toimialojen ja sidosryhmien kanssa

2.3 Toiminnan painopisteet

- Pohjoisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontopositiivisen toiminnan edistämiseen
 - Tuetaan toimia, jotka edistävät erityisesti lasten ja nuorten vapaa-ajan hyvinvointia
 - Edistetään asukasaktiivisuutta, osallisuutta sekä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa
 - Lisätään vuoropuhelua päättäjien ja virkamiesten kanssa
- Itäisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontopositiivisen toiminnan edistämiseen
 - tuetaan toimia, jotka edistävät erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointia ja maahanmuuttajaryhmien kotouttamista alueella
 - lisätään yhteisöllisyyttä tapahtumilla ja tempauksilla sekä tuetaan paikallistoimijoita alueen vireyden ja hyvinvoinnin edistämisessä
 - edistetään itäisen alueen palveluiden ja rakentumisen edellytyksiä sekä kaupungin tasapuolista kehittämistä
 - jatketaan kumppanuuspöydän toiminnan ja roolin tunnetuksi tuomista sekä viestintää saavutettavasti

- Eteläisen kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontoposiitiivisen toiminnan edistämiseen
 - innostetaan eri asuinalueita aktivoitumaan ja osallistumaan toimintaan sekä edistetään asukasaktiivisuutta erityisesti niillä alueilla, jotka ovat passiivisempia ja suunnataan myös kumppanuuspöytien toimintaa niille alueille
 - kutsutaan kolmannen sektorin toimijat, seurakunnat ja yritykset järjestämään tapahtumia ja vahvistetaan yhteistyötä heidän kanssaan
 - tiiviimpää yhteistyötä muiden kumppanuuspöytien kanssa
- Keskustan kumppanuuspöydän toiminnan painopisteet
 - edistetään vuoropuhelua alueellisesti mm. Kerro Pois! -tilaisuuksilla ja -tapaamisissa sekä kehitetään tiedonsaannin hyödyntämisprosessia päätöksenteon ja suunnittelun tueksi
 - osallistutaan kestävän liikkumisen vuoden ja luontoposiitiivisen toiminnan edistämiseen
 - tuetaan lasten ja nuorten ennaltaehkäisevää päihde- ja mielenterveystyötä
 - ollaan Lahti-positiivisia – kohdataan kaikenlaisia ihmisiä keskustassa
 - seurataan ja edistetään keskustavision 2040 toteutumista
 - tehdään tapahtumia ja yhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa

2.4 Lausuntojen ja kannanottojen antaminen

Kumppanuuspöydät antavat kannanottoja ja lausuntoja kaupungin suuralueita koskevista suunnitelmista, kaupunkistrategiasta ja merkittävistä päätöksistä. Kumppanuuspöydät voivat antaa myös lausuntonsa talousarviosta ja -suunnitelmasta sekä seurata niiden toteutumista. Kumppanuuspöydät voivat tehdä myös esityksiä kaupunginhallitukselle ja lautakunnille toimialueidensa palvelujen toimivuuden, saatavuuden ja laadun kehittämiseksi.

Kumppanuuspöydät käyvät vuoropuhelua ja osallistuvat esimerkiksi toimialueiden palveluiden kehittämiseen, ideointiin, määrärahojen kohdentamiseen tai esim. säästökohteiden valintaan. Kumppanuuspöytiä voidaan osallistaa mm. vaikutusten ennakkoarvioinnissa. Myös lautakunnat voivat tuoda asioita pöytien arviointiin ja kommentteille ennen päätöksentekoa.

Kumppanuuspöydät pyrkivät ottamaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehittämistyössä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien sekä asukkaiden näkökulmat ja palautteen.

2.5 Alueellinen yhteistyö

Kumppanuuspöydät toimivat yhteistyössä alueella toimivien yhteisöjen kanssa. Yhteistyötä tehdään aktiivisesti ja kannustaen eri sektoreiden toimijoita yhteistyöhön erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisessä, uusien toimintamallien kehittämisessä sekä yhteisöllisyyden edistämässä. Kumppanuuspöydät voivat tuottaa erilaisia tilaisuuksia myös itse yhdessä kaupungin kanssa sekä mahdollistaa taloudellisilla kannustumilla yhteisöjä tukemaan kansalaisaktiivisuutta sekä esimerkiksi erilaisia hyvinvointi- ja virkistyspalveluja alueella.

Alueiden asukkaita ja yhteisöjä osallistetaan yhteistyöhön, ideointiin, kehittämiseen ja toimintaan mm. eri toimenpiteillä, viestinnällä, sähköisillä osallistamis- ja palautejärjestelmillä, yhteistyö- ja kuulemistilaisuuksilla sekä kyselytutkimuksilla. Kumppanuuspöydät kannustavat alueen asukkaita ja toimijoita yhteyteen, yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen. Esimerkiksi säännölliset Kerro Pois! -kahvihetket asukkaiden, yrittäjien ja aluetoimijoiden kanssa mahdollistavat kuulemisen, osallistumisen ja asukasnäkökulman saamisen eri teemoista paikallisesti.

2.6 Lähidemokratian kehittäminen Lahden kaupungissa

Asukkaiden omaehtoisen aktiivisuuden tukemisella vahvistetaan kaupungin lähidemokratiaa (kts. Liite 1). Alueellinen toiminta vahvistaa identiteettiä ja antaa pohjaa yhteiselle näkemykselle oman asuinalueen kehittämisestä. Kuntalaiset ovat kiinnostuneista palvelujen lisäksi omaan lähiympäristöönsä liittyvistä kysymyksistä sekä monipuolisesta paikallistoiminnasta, yhteistyöstä ja kaupunkiaktivismista.

Yhdistykset ja alueelliset yhteisöt voivat vaikuttaa oman asiantuntemuksensa kautta muun muassa asuinalueiden kehittämiseen ja kaavoituskysymyksiin yhteistyössä kaupungin kanssa. Kolmannella sektorilla on usein aktiivista vuorovaikutusta alueen asukkaiden kanssa. Eri paikallistoimijoiden merkitys on suuri asioiden valmisteluvaiheessa, arvioinnissa ja toimintojen kehittämisessä.

Lähidemokratia voi onnistuessaan luoda uusia mahdollisuuksia ja vahvistaa asukasnäkökulman huomioimista päätöksenteolle, jolloin kaupungin eri asuinalueiden asukkaat ja yhteisöt voivat vaikuttaa laajemmin alueensa kehittämissuunnitelmiin ja päätöksiin. Lahdessa lähidemokratiaa kehitetään ja arvioidaan osana osallisuus- ja lähidemokratiamallia sekä osallisuuden arviointia. Sen avulla voidaan seurata mm. toiminnan painopisteitä, toiminta-aktiivisuutta, yhteistyötä ja toiminnan kehittymistä.

Lahden kaupunki toteutti talvella 2022–2023 kaupungin osallisuustoiminnan arviointitutkimuksen, joka on luettavissa kaupungin verkkosivuilla:

<https://www.lahti.fi/tiedostot/lahden-osallisuustoiminnan-arviointiraportti-2023/>

Helsingin yliopiston tutkija Mikko Raskin arvioi kumppanuuspöytien toimintaa ja kommentoi reilu vuoden toiminnassa olleita kumppanuuspöytiä seuraavasti:

”Kumppanuuspöydät ovat yksi omaleimaisimmista osallisuusmenetelmistä Lahdessa. Kumppanuuspöydillä on pyritty hakemaan ketterää tapaa toteuttaa lähidemokratiaa ja alueellista osallisuutta. Onnistuessaan kumppanuuspöytämalli voisikin toimia esimerkkinä myös muille Suomen kunnille, ja ilmeisesti inspiraatio on jo otettukin Kouvolan aluetoimikuntien perustamiseen.”

Kumppanuuspöydät nähdään oivana työkaluna toimijoiden yhteen saattamiseksi, paikallisen yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin vahvistamisessa, mutta myös kaupungin oman toiminnan kehittämisessä.

Kevään 2024 aikana myös Lahden lähidemokratiamallia arvioitiin kaupungin toteuttamana ja näkemyksiä saatiin laajasti eri kohderyhmistä vajaan kahden kumppanuuspöytä-toimintakauden perusteella. Kumppanuuspöydille toteutettiin itsearviointikyselyt ja työskentely molemmilla toimintakausilla. Lisäksi tuotettiin asukas- ja henkilöstökyselyt sekä kaikille avoin mahdollisuus kommentoida tehtäviä ja toimintamallin rakenteita asukastilaisuudessa. Aineistoja ja osallisuustoiminnan arviointiraporttia (Rask & Shin) hyödynnettiin toimintarakenteiden uudistamisessa ja päätöksenteon¹⁴ tukena.

3 Toiminnan suunnittelu ja järjestäminen

3.1 Kumppanuuspöytien tehtävien toteuttaminen

Kumppanuuspöydät toteuttavat tehtäväänsä kaupunginvaltuuston ja osallisuusmallin linjausten mukaisesti. Toimintaa suunnitellaan ja kehitetään aktiivisesti perehtyen alueiden monimuotoisuuteen, toimintamahdollisuuksiin ja perinteisiin asiantuntijoita kuulemalla, osallistamalla kumppanuuspöytien jäsenistöjä sekä alueen toimijoita ja asukkaita.

Toiminta- ja käyttösuunnitelma sekä muut ohjeistukset luovat kumppanuuspöytien toiminnalle reunaehdot. Toimintaa järjestetään resurssien, kaupungin päätöksenteon aikataulujen sekä mahdollisuuksien mukaisesti.

Ensimmäisinä toimintavuosina on luotu perusta ja toimintamallit kumppanuuspöydille sekä kehitetty toimintoja palvelemaan aluetta, asukkaita ja kaupunkia entistä paremmin. Laadunarviointi on vuosittaista jäsenistöjen osalta. Asukas- ja yhteisöpalautetta seurataan myös aktiivisesti.

3.2 Toiminnan hallinnointi ja koordinointi

Toimintaa koordinoi tällä hetkellä Lahden kaupungin sivistyksen palvelualueen, osallisuuden ja tiedon vastuualueen osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikkö. Vuonna 2025 organisaatiouudistuksen jälkeen määritellään koordinoinnin vastuuyksikkö. Toiminnasta kokonaisvastuu on kaupunginhallituksella.

Kumppanuuspöydät kuuluvat kaupunkiorganisaatiossa hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunnan alaisuuteen ja organisaatiouudistuksen myötä uuden nimettävän vastuutoimielimen toimivaltaan.

Kumppanuuspöydät päättävät itse puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikaudeksi. Kumppanuuspöydissä vaikuttaa toimintakaudesta 2025–2027 alkaen 20 jäsentä. Pöydät kokoontuvat säännöllisesti vuosittain sekä järjestävät lisäksi suunnittelu- ja yhteistyökokouksia koko jäsenistöilleen. Myös pöytien puheenjohtajille järjestetään yhteiskokous vuosittain.

¹⁴ Kaupunginvaltuusto 7.10.2024 § 102

Kumppanuuspöytien työtä ja tehtävää vie eteenpäin alueelliset koordinaattorit sekä vastuukoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu mm. hallinnollinen valmistelu sekä operatiivinen suunnittelu ja koordinointi. Koordinaattorit toimivat pöytien sihteereinä ja mikäli he ovat estyneitä valitaan sihteeri kumppanuuspöydästä. Koordinointityöhön kuuluu eri tehtävien, talouden ja toiminnan kokonaissuunnittelu ja järjestäminen, kokous- ja lausuntovalmistelu ja täytäntöönpano, tiedottaminen ja viestintä, kehittämisen ja yhteistyön koordinointi sekä laadun arviointi ja seuranta.

Henkilöstöä vahvistetaan tarvittaessa ostopalveluilla tapahtumien- ja tilaisuuksien järjestämiseen sekä kehittämiseen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

3.3 Toiminnasta tiedottaminen ja viestintä

Kumppanuuspöydät tiedottavat toiminnastaan. Kokousmuistiot julkaistaan kaupungin verkkosivuilla.

Toiminnan tiedottamisen tarkoituksena on olla avointa ja aktiivista niin sosiaalisessa mediassa kuin eri viestintävälineiden kautta. Pöydille on luotu mm. yhteinen Facebook- ja Instagram- sivu ja sosiaalisen median viestinnälle on tehty suunnitelma.

Pöytien jäseniä ja varajäseniä tiedotetaan sähköpostitse. Lisäksi käytössä on WhatsApp -keskustelupalsta koko jäsenistön vuorovaikutuksen välineeksi.

Alueen asukkaita, eri sektorien toimijoita ja yrityksiä tiedotetaan sosiaalisen median, sähköpostien, kaupungin verkkosivujen, tiedotus- ja keskustelutilaisuuksien kautta sekä yhteistyökokouksissa. Kumppanuuspöytien edustajat ja/tai koordinaattorit osallistuvat yhteistyötapaamisiin, seminaareihin, tilaisuuksiin ja muihin kokouksiin mahdollisuuksien mukaisesti. Kumppanuuspöydät tiedottavat pääsääntöisesti Nastola- ja UusiLahti-lehdissä.

Lahden kaupunki voi tiedottaa kumppanuuspöytien asioista viestintäpalveluiden kautta eri materiaaleissa, viestinnän välineiden kautta sekä kaupungin nettisivuilla. Asukkaat voivat myös antaa palautetta toiminnasta mm. Lahden kaupungin e-Palautejärjestelmään.

Kumppanuuspöydille on luotu omat värit ja ilme Lahti-ilmettä mukaillen tunnistettavuuden lisäämiseksi.

Eteläinen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

Itäinen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

Pohjoinen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

Keskusta-alueen
KUMPPANUUSPÖYTÄ

3.4 Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen sekä niiden mahdollistaminen

Kumppanuuspöydät järjestävät ja mahdollistavat paikallisia tapahtumia, kansalaisten kuulemistilaisuuksia ja foorumeita toimialueellaan resurssien puitteissa. Kumppanuuspöydät määrittävät vuosittain tapahtumien vuosikellot.

Kumppanuuspöydät pyrkivät kannustamaan eri toimijoita yhteistyöhön muun muassa paikallisten perinne-, kulttuuri-, liikunta-, lasten-, nuorten- ja perhetapahtumien sekä tilaisuuksien järjestämiseen. Kumppanuuspöydät voivat myös toimia yhteistyökumppanina tapahtumia ja tilaisuuksia järjestettäessä tai tukea alueilla toimivien yhteisöjen, yhdistysten ja ryhmien toimintaa toimintarahojensa puitteissa.

Kumppanuuspöydät järjestävät asukas-, yhteistyö- ja tiedotustilaisuuksia tarvittaessa alueen asukkaille, yhdistyksille, yhteisöille ja yrityksille. Alueiden kesäasukkaita huomioidaan ja tiedotetaan mahdollisuuksien mukaisesti.

4 Yhteistyö

4.1 Yhteistyö palvelu- ja vastuualueiden sekä toimielinten kanssa

Kumppanuuspöydät tekevät kiinteää yhteystyötä kaupungin palvelu- ja vastuualueiden kanssa. Yhteistyöllä on tärkeä merkitys Lahden kaupungin kehittämisessä, ”yhden kaupungin mallissa”, elinvoimaisuuden lisäämisessä, toimintalinjausten luonnissa sekä kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamisessa. Kumppanuuspöytien toiminta ja linjaukset nojaavat Lahden kaupungin palvelu- ja vastuualueiden linjauksiin tasapuolisen kohtelun ja yhdenvertaisuuden huomioimiseksi koko Lahden kaupungissa. Kumppanuuspöytien koordinaattorit osallistuvat yhteistyöhön kaupunkiorganisaation kanssa sekä aktivoivat osaltaan avointa vuorovaikutusta ja tiedottamista eri palvelu- ja vastuualueiden välillä.

Kumppanuuspöydät kutsuvat säännöllisesti palvelu- ja vastuualueiden asiantuntijoita kokouksiinsa, seminaareihin ja työpajoihin. Aktiivisella kansalaistoiminnalla mahdollistetaan lähidemokratia päätöksenteossa sekä osallisuus jo suunnitteluvaiheessa.

4.2 Yhteistyö toisen ja kolmannen sektorin kanssa

Kumppanuuspöydät järjestävät keskustelu- ja yhteistyöfoorumeita toimintavuoden aikana sekä luovat kumppanuutta eri alueen toimijoiden kanssa. Pöydät kannustavat alueen eri sektoreita yhteistoimintaan niin suuralueilla kuin koko Lahden kaupungissa. Tavoitteena on lisätä yhteisöjen ja yhdistysten toimintaedellytyksiä sekä lisätä resursseja ja työvälineitä toiminnan tueksi.

Julkisen sektorin toimijoiden, kuten hyvinvointialueen ja oppilaitosten kanssa pyritään rakentamaan ja vahvistamaan kumppanuutta alueiden ja asukkaiden hyvinvoinnin tukemiseksi sekä kehittämään yhteistoimintaa.

4.3 Yritysyhteistyö

Yhteistyö edellyttää avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta. Yhteistyölle tulisi paikallisesti luoda selkeät yhteistyömallit ja -rakenteet. Kumppanuuspöydät kutsuvat alueilla toimivia yrityksiä yhteistyötilaisuuksiin tarvittaessa. Yritysyhteistyötä vahvistetaan toimintavuosien aikana sekä luodaan yhteistyötä Lahden kaupungin elinkeinotoimijoiden kanssa.

Kumppanuuspöydät voivat järjestää yhteistyössä yritysten, yhteisöjen ja yhdistysten kanssa tapahtumia, tilaisuuksia ja toimintaa suuralueilla.

Yhteistoimintaa järjestetään myös alueellisen verkoston kanssa. Tavoitteena on tiivistää yhteistyötä Lahden kaupungissa sekä luoda hyvät rakenteet toimivalle yhteistyölle alueen elinvoimaisuuden vahvistamiseksi sekä kaupunkistrategian toteuttamiseksi.

4.4 Muut yhteistyötahot

Kaupungin vastuuyksikkö sekä kumppanuuspöydät luovat osaltaan yhteistyön toimintaedellytyksiä eri Lahden alueen toimijoiden välillä.

Alueilla toimivien kehityshankkeiden ja Päijät-Hämeen Liiton kanssa pyritään verkostoitumaan ja tekemään yhteistyötä asukkaiden, yhteisöjen ja palveluiden tukemiseksi.

Alueen matkailupalveluita tuetaan tapahtumiin ja yhteistyötilaisuuksiin osallistumalla resurssien mukaan. Kumppanuuspöydät pyrkivät edistämään matkailua ja tekemään yhteistyötä VisitLahden, Lahti-Pisteen sekä alueiden yritysten ja yhdistysten kanssa.

Kumppanuuspöydät pyrkivät myös verkostoyhteistyöhön alueilla toimivien kansainvälisten ja kulttuurivähemmistöryhmien kanssa.

5 Määräraha ja talouden käyttösuunnitelma

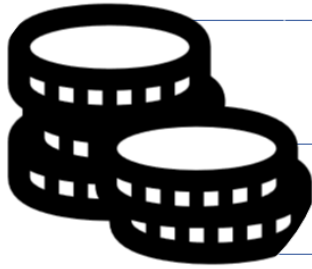
Lahden kaupunginvaltuusto vahvistaa vuosittain Lahden kaupungin talousarvion. Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan lautakunta vahvistaa osallisuus ja hyvinvointi -palveluyksikön talouden käyttösuunnitelman, joka sisältää kumppanuuspöytien toimintakulut.

Käyttösuunnitelmassa kumppanuuspöydille kohdennettu määräraha käytetään henkilöstö- ja toimintakulujen lisäksi toimintarahaan, jotka kohdistuvat asukkaita ja toimijoita aktivoivaan toimintaan sekä paikallistoiminnan tukemiseen.

Kumppanuuspöytien talousarvioon varattu määräraha **vuonna 2025 on 177 000 €**

Talousarvio 2025

**Kumppanuuspöytien
TA 2025
177 000 €**

Yhteistoiminta-
kulut
17 000 €

Toimintaraha
80 000 €
20 000 € /pöytä

Henkilöstökulut
ja palkkiot
80 000 €

6 Toiminnan sekä palveluiden laadunarviointi ja seuranta

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen tehtävien ja toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Kumppanuuspöydät vastaavat toteutuksen suunnittelusta.

Kumppanuuspöytien tehtäviin kuuluu arvioida toimintaansa. Pöydät pyrkivät osaltaan itse arvioimaan toimintaansa itsearviointimenetelmin. Ne voivat myös seurata ja arvioida kunnan palveluiden laatutason ja asukastytyväisyyden toteutumista alueellaan. Kumppanuuspöydät osallistuvat tarvittaessa ulkopuoliseen arviointiin. Muita kyselytutkimuksia voidaan toteuttaa eri kohderyhmille tarvittaessa.

Sähköisen e-Palautteen kautta kaupunkilaiset voivat antaa palautetta kumppanuuspöydille sekä Lahden kaupungin palvelualueille palveluista, suunnitelmista, kehittämisestä, kaavoituksesta jne. Lahden kaupunki kehittää aktiivisesti sähköisiä digipalveluitaan lahtelaisten ja Lahden kaupungin yhteiseksi osallistumisen ja kehittämisen välineiksi. Syksyllä 2024 on otettu kokeilukäyttöön OmaLahti.fi -osallistumissivusto, jota voidaan hyödyntää myös kumppanuuspöytien toiminnassa.

Kumppanuuspöytien toimintaa tilastoidaan ja raportoidaan. Kumppanuuspöytien toimintaa kehitetään kaupunkistrategian lisäksi huomioimalla Lahden Suunta –työ, osallisuusmalli, Lahden kaupunkiseudun kilpailukykystrategia, maakunnallinen matkailustrategia sekä hyvinvointisuunnitelmat ja kestävän kehityksen toimintamallit.

LIITE 1

Lähidemokratia käsitteenä

Lähidemokratia voidaan mieltää julkiseen päätöksentekoon kuuluvaksi hallintotoimeksi tai kokonaan julkisen päätöksentekokoneiston ulkopuoliseksi asiaksi ¹⁵(Martikainen, Yrjönen 1985: 10–11). Lähidemokratiatoimikunnan mietinnön¹⁶ (1982: 1) mukaan kunnallishallinnossa ja yleisesti lähidemokratiassa on kysymys kunnan ja sen poliittisen ja hallinnollisen järjestelmän sekä kuntalaisten välisestä suhteesta. Lähidemokratia rinnastetaan usein osallistumisen käsitteeseen¹⁷ (Linna 1993: 60). Asukkaille ominaiset osallistumistavat hallintoon ovat soveltuneet lähidemokratian toimintamuodoiksi, jolloin lähidemokratia ja osallistuminen on mahdollista ymmärtää synonyymeinä.

Lähidemokratia voidaan määrittää seuraavasti (Linna 1993:61):

”Lähidemokratia on suoran tai edustuksellisen demokratian periaatteita noudattavaa asukkaiden osallistumista lähiympäristönsä ja paikallisyhteisönsä asioiden päättämiseen, ohjaamiseen ja toteuttamiseen. Suora tai edustuksellinen lähidemokratia edellyttää yleisillä, kattavilla asukaskokouksilla tai yleisillä vaaleilla valittuja itsenäisen päätösvallan omaavia institutionaalisia lähidemokratiaelimiä.”

Lähidemokratian toteuttaminen ja osallisuuden edistäminen alueella

Kuntien toiminta perustuu edustukselliseen demokratiaan. Kunnallishallinto antaa asukkaille keinon itsehallinnon ja kunnallisen demokratian toteuttamiseen. Kaupunginvaltuustoilla on vastuu osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisesta. Valtuustolla on kunnan toimintakulttuurin avoimuuden kannalta keskeinen rooli, sillä se päättää pitkälti suoran demokratian laajuuden ja toimintamuodot kunnassa¹⁸. (Harjula, Prättälä 2004: 251–252.)

Osallisuuden ja osallistumisen käsitteet ovat monimuotoisia. Kunnallishallinnossa osallisuus kytkeytyy etenkin paikallisen demokratian kehittämiseen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen. Aktiivisempaa kansalaista, uudenlaisia vaikuttamismahdollisuuksia ja kansalaiskontrollin vahvistamista tarvitaan hallinnon toiminnan ohjaamiseksi. Osallisuus voi liittyä edustuksellisen demokratian kehittämiseen, mutta kansalaiset ovat osallisia myös yksilöinä, järjestöjen ja yhdistysten jäseninä tai palvelujen käyttäjinä. Osallisuus voi olla myös yleistä ja kaikille kuuluvaa tai toteutua henkilön oman elämän hallintana¹⁹. (Ryynänen, Salovaara 2002: 7–8, 94.)

Osallistuminen sisältää puolestaan ajatuksen aktiivisesti osallistuvasta kansalaisesta, jolla on halua, taitoa ja mahdollisuuksia toimia aloitteentekijänä tärkeäksi kokemissaan yhteiskunnallisissa asioissa. Aktiivisimmillaan osallistumisella pyritään vaikuttamaan ja ottamaan kantaa asioiden suunnitteluun ja valmisteluun, mutta se voi olla myös läsnäoloa,

¹⁵ Martikainen, Tuomo & Risto Yrjönen (1985). Lähidemokratian mahdollisuudet. Suomen Kunnallislehti 7/85

¹⁶ Lähidemokratiatoimikunnan mietintö (1982). Komiteamietintö 1982:22

¹⁷ Linna, Tapio S. (1993). Kestävakehitys ja lähidemokratia Suomessa. Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja B 39.

¹⁸ Harjula Heikki, Prättälä Kari (2004). Kuntalaki. Tausta ja tulkinnat, 5. uudistettu painos. Talentum, Helsinki.

¹⁹ Ryynänen, Aimo, Salovaara Christa (2002). Kokeilusta käytännöksi. Osallisuushankkeen selonteon taustaraportti. Sisäasiainministeriö, Helsinki

paikalla oloa tilaisuuksissa tai tiedon vastaanottamista. Aito kansalaisesta lähtevä osallistuminen toimii, kun on mahdollisuus osallistua silloin, kun kokee asian tärkeäksi ja käytössä on kaikille sopivia osallistumisväyliä. (Ryynänen, Salovaara 2002: 8, 94.)

Kunnan asukailta vaaditaan suorassa osallistumisessa tietoisuutta kuntansa asioista ja suunnitelmista. Ilman oikea-aikaista, oikeaa ja riittävää tietoa valmisteltavista asioista ja päätöksenteosta eivät kuntalaiset pysty osallistumaan ja vaikuttamaan kunnan toimintaan tuloksekkaasti. Virkamiesten ja valtuutettujen luottamukselliset suhteet kaupunkilaisiin ovat tärkeitä kuntalaisten osallistumisen ja osallistumishalukkuuden kannalta.

Luottamuksellisuuden muodostuminen edellyttää hallinnon ja asukkaiden välistä tiivistä vuorovaikutusta²⁰. (Valtioneuvoston selonteko 2002: 19–20; Harjula, Prättälä 2004: 252–253; Oinas 2009: 75–76.)

²⁰ Valtioneuvoston selonteko (2002). Valtioneuvoston selonteko Eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittymisestä. Oinas, Pirjo (2009). Kuntarakenne muuttuu – toteutuuko sivukylien osallisuus. Maaseudun Uusi Aika 1/2009.

Lahden kaupunki
Lahden itäinen kumppanuuspöytä

4.2.2025

Lahden sivistyspalvelut
Lahden sivistyslautakunta
Lahden kaupunginvaltuusto

Itäisen kumppanuuspöydän kannanotto Kirkonkylän koulun tulevaisuudesta sekä kaupungin talouden tasapainottamisesta koskien lasten ja perheiden palveluita

Lahden Kirkonkylän koulun toimintaa ollaan alas ajamassa Lahden sivistyslautakunnan päätöksen ja Lasten ja nuorten kasvun vastuualueen palveluverkkosuunnitelman 2021 mukaisesti. Lisäksi kaupunki on tiedottanut verkkosivuilla 24.1.2025, että sivistyslautakunnalle tullaan mahdollisesti esittämään koulutoiminnan lakkauttamisesta nopeammassa aikataulussa. Päätösesityksiä on perusteltu mm. itäisen alueen oppilasennusteilla 2021–2030 sekä koulun käyttöiällä.

Itäinen kumppanuuspöytä toteaa, että nopeilla muutoksilla on merkittäviä ja pitkäaikaisia vaikutuksia alueen asukkaisiin, erityisesti lapsiin ja nuoriin, alueen elinvoimaan ja vetovoimaan, palveluverkkoon, vapaa-ajantoimintaan, henkilöstöön sekä pidemmällä aikataululla alueen eriytymiskehitykseen ja talouteen.

Itäinen kumppanuuspöytä pyytää sivistyslautakuntaa huomioimaan seuraavia asioista:

- Päätös Kirkonkylän koulutoiminnan alasajosta on tehty ennen nykyisen maailmantilanteen ja valtion talouden tasapainottamisen toimenpiteitä perustuen sen hetkisiin näkymiin ja tilastoihin. **Muuttunut valtion ja kuntien tilanne** vaikuttaa asukkaiden siirtymiseen omistusasunnoista tai kalliimmista vuokra-asunnoista edullisempiin asuntoihin ja alueille, sekä lisää kuntien muuttoliikennettä tulevaisuudessa. Oppilasennusteet eivät huomioi näitä seikkoja. Tilastokeskuksen kuntien muuttovetovoiman ennakkotilaston 2024 mukaan Lahden nettomaahanmuutto oli 1400 henkilöä ja kokonaisnettomuutto oli 1279 henkilöä ollen molemmissa vertailuilla sijalla 9. muihin kuntiin nähden. Nastola tulee houkuttelemaan maahanmuuttajia edullisen vuokratasonsa vuoksi. Kaupunki toivoo työssäkäyviä veronmaksajia

asukkaiksi. Mikäli sopeutustoimet koskettavat suurelta osin perheitä, vaikuttaa se muutto- ja asumishalukkuuteen Lahdessa.

- Vuoden 2021 palveluverkkosuunnitelmassa ja päätöksessä on todettu asioita, jotka olisi huomioitava. Miten lautakunta varmistaa seuraavat asiat edelleen?
 1. *"Varmistetaan oppilasennusteen toteutuminen huomioiden oppilaaksi ottoalueen."*
 2. *"Esitetyn palveluverkkosuunnitelman taloudelliset vaikutukset edellyttävät tarkkoja yksikkökohtaisia lisäselvityksiä ja suunnittelua."*
 3. *"Lapsiystävällisen kaupunkiympäristön avaintekijä on se, miten lapset pystyvät liikkumaan omaehtoisesti ja miten vanhemmat uskaltavat päästää lapsensa liikkumaan itsenäisesti. Tähän vaikuttaa etäisyyden lisäksi turvallisuus ja viihtyisyys."*
 4. *"Kukkasen koululle suunnitellaan tulevaisuudessa tilat joko Rakokiven, Kirkonkylän tai terveysaseman tontille. Koulusta tulee 5-sarjainen noin 500 oppilaan koulu."*

Lahden tulisi välttää päätöksiä, jotka vaatisivat lähitulevaisuudessa korjausliikkeitä. Esimerkkinä Jyväskylän kaupunki päätti kaupungin talouden sopeuttamistoimenpiteistä (40 milj.) vuonna 2023 vuosille 2024–2026. Kaikkien päätösten yhteisvaikutus kohdistui kuitenkin liikaa heikossa asemassa oleviin kohderyhmiin, kuten lapsiin ja nuoriin, aiheuttaen palveluvajeen. Tästä johtuen Jyväskylä käynnisti vaikutusten uudelleen arvioinnin sekä talouden ohjaamisen yhdessä kuntalaispaneelin kanssa vuonna 2024. Kuntalaispaneelin työskentelyn ja julkilausuman perusteella Jyväskylän kaupunki poisti miljoonan euron sopeutusveloitteen lasten ja nuorten palveluiden osalta talouden tasapaino-ohjelmasta ja jyvitti säästötavoitteet tasaisesti muille palvelualueille. Tällä haluttiin korjata aiempien päätösten negatiivisia vaikutuksia ja palveluvajetta.

Esitys sivistyslautakunnalle ja kaupunginvaltuustolle

Kokonaisvaltaiset vaikutukset huomioiden itäinen kumppanuuspöytä pyytää, ettei sivistyslautakunta lakkautta Kirkonkylän koulua nopeutetulla aikataululla vuonna 2025, vaan **selvittää** ja **arvioi** lapsivaikutusten lisäksi kuntalais-, yhteisö-, elinvoimavaikutuksia ennen päätöksentekoa. Vaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset oppilaiden elämään, arkeen ja hyvinvointiin sekä alueelliseen elinvoimaisuuteen ja kehittymiseen. Lisäksi kumppanuuspöydät esittävät sivistyslautakunnalle, että päätöksissä

huomioidaan lasten etu, vaikutusten arvioinnit sekä alueellinen yhdenvertaisuus lähipalvelujen mahdollistamisessa. Kumppanuuspöytä pyytää selvittämään palveluverkkosuunnitelman mukaisesti Nastopolin kiinteistön tilanne ja yhtenäiskoulun mahdollisuus Kirkonkylän koulun kanssa.

Kannanotto osoitetaan myös Lahden kaupunginvaltuustolle. Itäinen kumppanuuspöytä esittää huolensa kaupungin eri palvelualueiden suunnitelmista **kohdentaa kohtuuttomia määrärahasäästöjä ja sopeutustoimia erityisesti lasten, nuorten ja perheiden palveluihin sekä toimintaympäristöihin.**

Itäinen kumppanuuspöytä esittää, että **valtuusto uudelleen arvioi** tänä vuonna lapsiin ja nuoriin kohdistuvat talouden tasapainottamistoimenpiteet ja **korjaa painopisteitä ennakoiden**, jotta vältetään vastaavat tilanteet kuin Jyväskylässä. Kumppanuuspöydät haluavat muistuttaa, että päätösten yhteisvaikutukset voivat heikentää laaja-alaisesti Lahden vetovoimaa perheiden asuinkuntana sekä lisätä asukkaiden pahoinvointia.

Kirkonkylän koulun tilastot

Koululla on tällä hetkellä lähes 200 oppilasta ja ensi syksynä 2025 aloittaa 137 oppilasta, jotka ovat 2–6.-luokkalaisia. Ensimmäisen luokan noin 30 oppilasta siirtyvät Rakokiveen. Lisäksi koululla toimii 9 oppilaan 1–4.-luokkien alueellinen pienryhmä, 17 oppilaan MAVA-luokat sekä 37 heikon kielitason ja tuen tarvitsevaa oppilasta on integroitu 1–5.-luokkiin (S2). Kirkonkylällä on ukrainalaisoppilaiden lisäksi lapsia myös Afrikan ja Aasian maista. Pienin luokkakoko on 17 oppilasta ja suurin 37 oppilasta.

Itäinen kumppanuuspöytä toivoo, että lautakunnan jäsenet tutustuisivat kouluun ja kuulisivat myös henkilökuntaa, perheitä ja vanhempaintoimikuntaa ennen päätöksiä. Henkilökunta on ollut kovilla rehtorin ollessa koululla läsnä vain yhden päivän viikossa. Perusopetuspalveluiden tulisi tukea henkilöstön jaksamista ja työtä myös maahan muuttaneiden, sota-alueilta tulleiden oppilaiden auttamiseksi vaadittavilla toimenpiteillä. Uusi perusopetuksen laki tulee voimaan 1.8.2025. Sen mukaan opetuksen järjestäjän on suunniteltava ryhmäkohtaiset tukimuodot ja varattava lukuvuosittain yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia koulun oppilasta kohden viikossa yleiseen tukiopetukseen, erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä ja opetuskielen tukiopetukseen. Yleisopetuksen ryhmissä saa olla enintään 5 erityisen tuen päätöksen oppilasta yhdellä opettajalla.

Kirkonkylän koulun alasajon vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Koulu on perheen ja lapsen lähiyhteisön ohella lasten tärkein kasvu- ja kehitysympäristö sekä oppimisen, kehityksen ja vertaissuhteiden paikka. **Oman koulun lakkauttaminen ja siirtyminen toiseen kouluun on merkittävä asia lapsille.** Kouluverkon muutoksien **hyvään valmisteluun kuuluu** ratkaisuvaihtoehtoihin liittyvä huolellinen lapsivaikutusten arviointi. Lapsien elämään vaikuttaa myös nykyisten lapsiryhmien hajauttaminen suurempiin yksiköihin. Kirkonkylän koulun lakkauttamiseen liittyen on noussut esiin vaihtoehtoja, joiden välillä on eroja mm. lasten tulevassa koulumatkassa ja koulun lapsiyhteisön siirtymisessä useampaan kouluun sekä lasten oppimisympäristöjen erilaisuus. Esimerkiksi samasta perheestä olevat lapset voivat joutua eri kouluihin. **Osa kouluista on myös tiloissa, joiden tulevaisuudesta ja elinkaaresta ei ole tehty riittäviä selvityksiä.** Kumppanuuspöytä muistuttaa, että Kirkonkylä on alueena keskeisellä paikalla nauhataajamassa ja saavutettava myös kyläalueilta.

Koulutoiminnan lakkauttaminen Kirkonkylällä vaikuttaisi lasten koulumatkojen huomattavaan pitenemiseen ja pitkiin päiviin. Erityisesti pitkät koulumatkat sekä tämän hetken valaisupuutteet teiden ja kevyen liikenteen väylillä koulumatkoilla luovat turvattomuuden tunnetta. Aamujen ja iltapäivien linja-autovuorot ovat olleet täysiä Villähde-Rakokivi-välillä, ja lapsia on jäänyt kyytien ulkopuolelle. Alakoululaisille luo myös turvattomuutta suuri joukko äänekkäitä ja asiattomasti käyttäytyviä yläkoululaisia samassa kyydissä.

Kirkonkylän koulun alasajon vaikutukset alueen vapaa-ajantoimintaan

Kirkonkylän koulu on ollut merkittävä harrastus- ja vapaa-ajantoiminnan paikka. Koulua ja sen liikuntasalia käyttävät myös alueen harrastus- ja yhteisöllistä toimintaa järjestävät yhdistykset sekä Wellamo-opisto. Koulurakennuksen käytöstä poistaminen vaikuttaisi myös alueen lasten ja asukkaiden mahdollisuuksiin osallistua ohjattuun vapaa-ajantoimintaan, joka ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja pahoinvointia. Koulun piha-alue on myös monipuolisessa käytössä kouluajan ulkopuolella, sillä **lähialueella ei ole leikkipuistoa tai pelipaikkoja.** Koulun piha toimii myös **lähiliikuntapaikkana, nuorison kohtaamispaikkana** ja on saavutettava.

Itäinen kumppanuuspöytä muistuttaa, että itäisellä alueella on viimeisen kymmenen vuoden aikana poistettu käytöstä kohtuuttomasta koulujen liikuntasaleja ja erilaisia yhteisötiloja:

- Kukkasen yläkoulu
- Kirkonkylän vanha puukoulu

- Kunnantalo
- Kanervan koulu
- Männistön koulu
- Uudenkylän koulu
- Uudenkylän kirjasto

Näiden lisäksi Ruuhijärvi kärsi koulun ja seurantalons tulipaloista.

Harrastus- ja vapaa-ajantoiminnoilla lisätään asukkaiden hyvinvointia ja ehkäistään mm. mielenterveysongelmia ja liikkumattomuudesta aiheutuvia sairaus- ja terveyskuluja. Kirkonkylän koulun alasajolla olisi merkittävä vaikutus toimintojen järjestämiseen ja kysyntään koko itäisellä alueella sekä se asettaisi Kirkonkylän alueen epätasa-arvoiseen asemaan.

Kirkonkylän koulun alasajon vaikutukset alueen elinvoimaan, vetovoimaan, kuntalaisiin ja asumiseen

Nastolassa ja varsinkin Kirkonkylä-Nastonharjun alueella on elinkeinorakenteen historiallisen kehityksen ja voimakkaan teollistumisen vuoksi erittäin paljon kerrostaloasuntokantaa. Siitä suuri osa on tällä hetkellä vajaakäytöllä. Tilanteen odotetaan kuitenkin muuttuvan lähitulevaisuudessa useista syistä, mitkä tulevat kasvattamaan perusopetuksen tarvetta lähipalveluna:

1. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sekä muu maailmanpoliittinen epävarmuus lisää pakolaisvirtoja Suomeen. Ensimmäinen ukrainalaispakolaisten aalto aiheutti jo Nastolassa suuren oppilasmäärien lisäyksen. Mikäli pakolaisia tulee Suomeen lisää, onko Lahden kaupunki valmis järjestämään heidän koulunkäyntinsä?
2. Asumistukimuutokset ohjaavat voimakkaasti asukkaita kohti edullisempia vuokra-asuntoja ja myös omistusasumisesta vuokra-asumiseen. Nastolan asuntokanta on selvästi Lahden edullisinta, mikä tulee lisäämään muuttoliikettä Nastolaan ja tekee aiemmat väestömäärän ennusteet epäluotettaviksi. Vuokranmaksukyvyn heikkeneminen on tukipolitiikan ohella toinen merkittävä asia, joka ohjaa asukkaita Lahden kalliimmilta asuinalueilta Nastolaan ja nimenomaan Kirkonkylän koulun alueelta löytyviin edullisiin kerrostaloasuntoihin.

Kun nämä merkittävät väestörakenteeseen vaikuttavat asiat yhdistetään, on selvää, että Nastolan koulukapasiteetin alasajolle on juuri nyt väärä hetki. Etenkin, kun alueellisesti kerrostaloasuntokapasiteetti ja pakolaisten koulunkäyntitarpeet kohdistuvat nimenomaan Kirkonkylän kouluun.

Perheet valitsevat myös asuinpaikkansa lähipalvelut huomioiden. Erityisesti alueen teollisuusyrityksille on tärkeää, että he saavat jatkossakin Nastolassa asuvia, sitoutuneita osaajia.

Lahden vuonna 2023 julkaistu **väestösuunnite perustuu suurelta osin rakentamisennusteeseen**, jossa asuntotuotannon myötä väestö sijoittuisi uusille asuinalueille, minkä seurauksena kunnan alueellinen väestöprofiili muuttuisi jatkuvasti. Ennuste pohjautuu siihen, että Lahteen rakennettaisiin vuosina 2022–2035 6 000 uutta asuntoa. Ennuste ei voi toteutua, koska asuntorakentaminen on seisahtunut, eikä tilanne näytä elpymisen merkkejä. Samassa väestösuunnitteessa Nastolan alueen väestöennuste on kytketty juuri tähän uudisrakentamisen kehitykseen. **Kouluverkkoon liittyviä päätöksiä ei voida Nastolan osalta pohjata väestösuunnitteeseen**, joka on tässä maailmantilanteessa vanhentunut.

Itäinen kumppanuuspöytä esittää myös vakavan huolensa alueen eriytymiskehityksestä ja pyytää, että sivistyslautakuntaa perehtymään kaupunkisuunnittelun tuottamiin alueen segregaatiotietoihin ja ennusteisiin.

Vaikutukset kaupungin kokonaistalouteen

Kaupunki ei tee tarvittavia säästöjä kokonaistalouteen Kirkonkylän lakkauttamisella. Vaikka perusopetuspalvelut eivät vuokraisi Kirkonkylän koulua, jää kaupungin Tilakeskukselle satojen tuhansien vuosittaiset ylläpitokustannukset.

Kirkonkylän alueelta on yli 3 km matkaa Rakokiven kuin Kartanon koululle. Tämä lisää koulukuljetustarvetta sekä lisääntyviä pitkiä, turvattomia koulumatkoja oppilaille. Lasten koulumatkat tuovat myös lisätunteja päiviin. Koulukuljetusten kustannukset on huomioitava kokonaistalousarviossa.

Kaupunkiympäristön tulisi myös tarkastella uudelleen koulumatkojen valaisupuutteet Villähde-Kirkonkylä-Rakokivi-välisillä kevyenliikenteen väylillä ja tieosuuksilla. Puutteiden korjaaminen nostaa investointitarvetta. Leikkipuisto- ja lähiliikuntapaikkapalveluverkon osalta tulisi myös ratkaistavaksi tilanne.

Perusteita vaikutusten arvioinnille

Lapsivaikutusten arviointi on ennakoivaa, kun tulevan päätöksen oletetut vaikutukset selvitetään ja punnitaan ennen päätöksen tekemistä, minkä lisäksi niitä voidaan seurata. Lahden kaupungin palveluverkkoselvityksen 2021–2030 vaikutusten ennakoarvioinnissa lapsivaikutukset on ilmaistu vain osana yleisesti tunnistettuja kuntalaisvaikutuksia.

Kuntana Lahti sisältää kaupunkikeskustan, eri kokoisia taajamia ja runsaasti maaseutua. Monimuotoisuus on kasvanut vuosien myötä, erityisesti Nastolan liittyttyä Lahteen. Kouluverkkoja, kuten monia kunnan palveluja, keskitetään kuntien ja kaupunkien keskustoihin ja kasvukeskuksiin. Lapsiperheiden mahdollisuudet asua kunnassa nähdään kunnan vahvuutena. Tämä edellyttää saavutettavissa olevaa ja laadukasta kouluverkkoa.

Itäinen kumppanuuspöytä muistuttaa, että koululakkautusten seuraukset eivät välttämättä näy kuntatasolla, mutta ne näkyvät asuinalueilla. Koululakkautuksia tulisi edeltää päätösten vaikutusten ennakoarviointi, joka kattaa myös maaseutu- ja kuntalaistason tarkastelun elinvoimavaikutukset ja yhdyskuntarakenne huomioiden. Tässä yhteydessä on hyvä arvioida myös, miten lapsiystävällinen kaupunkiympäristö ja ympäristökaupunki ideologia näkyvät Kirkonkylän koulun oppilaiden tulevaa koulupaikkaa päätettäessä. Vaikutusten arvioinnin avulla voidaan arvioida Kirkonkylän alueeseen kohdistuvia yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia sekä yhteisvaikutuksia myös Lahden vetovoimaan ja alueelliseen elinvoimaisuuteen.

Lapsen edun ensisijaisuus sisältyy laajasti lainsäädäntöön

Perusopetuslaki sisältää lapsen edun ensisijaisuuden periaatteen. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen mukaan lapsen etu tulee selvittää ja arvioida yksittäisen lapsen/oppilaan, lapsiryhmän tai tietyn koulun oppilaiden kannalta ja yleisesti koko alueen kannalta. Lasten etua selvitetään asianmukaisella lapsivaikutusten arvioinnilla. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus suosittelee, että lapsivaikutusten arvioinnista ja lasten kuulemisesta tulisi tehdä säännönmukainen osa kunnan päätöksentekoprosesseja. Kunnissa tulisi olla pitkäkestoinen suunnitelma lapsen edun huomioimiseksi sekä sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien varmistamiseksi, erityisesti heitä koskevissa opetuksen järjestämiseen tai kouluverkon kehittämiseen liittyvissä muutostilanteissa.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsella on oikeus sekä opetukseen ja oppimiseen, lepoon ja vapaa-aikaan, ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan. Oppilaalle järjestettävä päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Koulumatkan pituuden ja siihen kuluvan ajan lisäksi lapselle on suuri merkitys myös itse kouluympäristöillä. On vielä hyvin vähän tutkimustietoa siitä, millainen yhteys perusopetuksen keskittymisellä isoihin yhtenäiskouluihin on lasten hyvinvointiin, opetuksen laatuun ja yhdenvertaisuuteen.

Lahdessa 4.2.2025

Lahden kaupungin itäinen kumppanuuspöytä
p. 044 769 8695, kumppanuuspoydat@lahti.fi

Lähteet

Perusopetuslaki 2022/163 ja Laki perusopetuslain muuttamisesta 1090/2024

Sivistyslautakunta, Palveluverkkoselvitys 2021–2030 - vaikutusten ennakkoarvointi, LIITE, Saatavissa: 2021358-8-55917.PDF (oncloudos.com).

Sivistyslautakunta, Pöytäkirja 19.10.2021 § 122. Saatavissa: Dynasty tietopalvelu: Lahden kaupunki (oncloudos.com).

Sivistyslautakunta, Pöytäkirja 8.10.2024 § 102, Oppilaaksiottoalueiden muutokset, Nastola. Saatavissa: Dynasty tietopalvelu: Lahden kaupunki (oncloudos.com)

Räkköläinen M, Laimi T, Åkerlund C, Iivonen E, Kiilakoski T, Rannanpää S & Salminen J 2022. Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja muutosten vaikutukset alueiden elinvoimaan. KARVI, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 29:2022.

THL, terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Ennakkoarvioinnin toteuttaminen, Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/paatosten-vaikutusten-ennakkoarvointi/ennakkoarvioinnin-toteuttaminen>

THL, Terveystieteiden tutkimuskeskus 2010. Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä Työväline kunnille lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen sekä palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.

Saatavissa: Microsoft Word - Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä (julkari.fi).

Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991. Saatavissa:

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/199100_60_2.

Tilastokeskus, Kuntien ennakkotiedot-tietokanta (vuoden 2024 tiedot ennakkotietoja). Saatavissa: [Muuttoliike ja väestönmuutokset | Tilastokeskus](#)

Jyväskylän kaupunki, Talouden tasapainottaminen. Saatavissa:

<https://www.jyvaskyla.fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/talous/talouden-tasapainottaminen>

Jyväskylän asukaspaneeliin ennätysmäärä hakijoita - paneeli aloittaa työskentelynsä 16.4.2024. Julkaistu 10.4.2024. Saatavissa:

https://www.jyvaskyla.fi/uutinen/2024-04-10_jyvaskylan-asukaspaneeliin-ennatysmaara-hakijoita-paneeli-aloittaa-tyoskentelynsa-1642024

Jyväskylässä koottu asukaspaneeli antoi arvionsa kaupungin säästöistä - erityinen huoli paneelilla on lapsista ja nuorista. Julkaistu 27.5.2024. Saatavissa:

https://www.jyvaskyla.fi/uutinen/2024-05-27_jyvaskylassa-koottu-asukaspaneeli-antoi-arvionsa-kaupungin-saastoista-erityinen-huoli-paneelilla

Jyväskylän kaupunginhallitus antoi vastineensa Jyväskylän ensimmäisen asukaspaneelin julkilausumaan kaupungin säästöjä koskien. Julkaistu 4.12.2024. Saatavissa:

https://www.jyvaskyla.fi/uutinen/2024-12-04_jyvaskylan-kaupunginhallitus-antoi-vastineensa-jyvaskylan-ensimmaisen-asukaspaneelin-julkilausumaan

Kirkonkylän koulun kuntoa ja tulevaisuutta selvitetään. Julkaistu 24.1.2025.

Saatavissa: [Kirkonkylän koulun kuntoa ja tulevaisuutta selvitetään - Lahti](#)

Jakelu

Lahden kaupungin kirjaamo

Lahden kaupunginvaltuusto

Lahden sivistyslautakunta

Niko Kyynäräinen, kaupunginjohtaja, Lahden kaupunki

Tiina Mörsky, talousjohtaja, Lahden kaupunki

Tiina Granqvist, sivistysjohtaja, Lahden kaupunki

Virve Jämsén, opetus- ja kasvatusjohtaja, Lahden kaupunki

Tiedoksi

Susanna Kulonen, rehtori, Kirkonkylän koulu, Lahden kaupunki

Juha Helminen, kaupunkisuunnittelujohtaja, Lahden kaupunki

Elina Laavi, elinvoimajohtaja, Lahden kaupunki